

Få ett s. af ett hugg. Gifva, tillfoga någon ett s. Dö af sina s. (Ordspr.) Små s. och fattiga fränder bör man aldrig förakta, man bör aldrig förakta eller försumma något, ehuru det tycks vara obetydligt. — 2) (fig.) Svår moralisk smärta. — *Ss. S-läkande, -renande.*

SÅR, a. 1. Se *Sårig*.

SÅRA, v. a. 1. 1) Gifva, tillfoga sår. *S. någon med ett sabelhugg.* — 2) (fig.) a) Förolämpa. *S. någon med ord. Detta yttrande s-de honom.* — b) Gifva anstöt. *S. blygsamheten, anständigheten.* — *S-nde*, part. akt. Brukas aktivt i samma mening som Förolämpande, stötande. *Ett s. uttryck.* — *S-d*, part. pass. (Fig.) *S-t samvele*, plågadt af samvetsagg. — *Sårande*, n. 4.

SÅRABOT, m. sing. (lagt.) Böter för sårsmål.

SÅRAMÅL, n. 5. (lagt.) 1) Sår, tillfogadt genom yttre våld. *S., som ske af våda.* — 2) Händelse, fall, då någon blifvit sårad. *I alla s. gäldes läkarelön.*

SÅRBALSAM, m. sing. Sårlikande balsam.

SÅRBINDEL, m. 2. pl. — *bindlar.* Bindel, anlagd på sår.

SÅRBLÖDNING, f. 2. Blödning ur sår.

SÅRFEBER, m. 2. pl. — *febrar.* Feber till följe af sår.

SÅRIG, a. 2. Som har sår; betäckt med sår. *S. öfver hela kroppen. S. på benet.*

SÅRK, se *Sork*.

SÅRNA, v. n. 1. Öfvergå till sår. — *Sårnande*, n. 4. o. *Sårning*, f. 2.

SÅRNAD, m. 5. Lindrigare sår.

SÅRSALVA, f. 1. Sårlikande salva.

SÅRVATTEN, n. 5. 1) Se *Arkebusadvatten*. — 2) Våtska, som utsippar ur sår.

SÅRVELE, m. 2. pl. — *velar.* Vele, hvarmed sår hållas öppna.

SÅS, m. 5. (fr. *Sauce*, af lat. *Salsa*) 1) Spad, vanligen afredt med mjöl och tillblandadt med hvarjehanda kryddor eller köksväxter, för att ätas tillsammans med en maträtt, som derigenom blir behagligare till smaken. I st. f. spad brukas stundom äfven grädde, olja, o. s. v. Bildar en mängd sammansättningar, såsom: *Stek-, Fisk-, Grädd-, Smör-, Kräft-, Kaprisås*, m. fl. — 2) Spad, kokadt af vissa söta eller väluktande saker med en mängd växter, och hvarmed tobaksblader bestänkas. — *Ss. S-kopp, -skål.*

SÅSA, v. a. 1. 1) Med sås förse. — 2) (fabr.) Bestänka tobaksblader med sås. — *Såsning*, f. 2.

SÅSOM, konj. 1) På samma sätt som, på det sätt som, enligt hvad, efter hvad. *Människans dagar förrinna s. en ström. Stå s. på nålar. S. vore han död. S. han förtjenar. S. han säger, hade... S. t. ex.* — *Syn.* Likasom, Som. — 2) Till exempel. *Några klimater, s. Sverige.* — 3) I egenskap af. *Människan s. ett tänkande väsen. Han talar s. förmyndare. Den läran förkastades s. falsk.* — 4) För den orsak att. *S. jag förnummit, att du skulle komma.* — *Syn.* Se *Emedan*. — 5) *S. ock*, liksom äfven. *Så väl i det goda, s. ock i det onda.*

SÅSTÅNG, f. 3. pl. — *stänger.* Stång, som trädes igenom örnen på en så, för att häras på axlarna af tvenne personer.

SÅT, n. 5. Fog, fogning.

SÅT, adj. (utan neutr. sing. indef.; af gamla verbet *Sätta*, förlika, göra till vänner) Högt ålskande, högst förtrolig. *S-a mahar, vänner.*

SÅTA, v. a. 1. Uppsätta (hö) i såtar.

II.

SÅTALS, adv. En så i sender; i såar. *Hämta s. SÅTE*, m. 2. pl. *såtar.* Hoppräfsad hög af hö (vid höbergning).

SÅÖRA, n. 4. pl. — *öron.* Hål för såstängen upptill på en så.

SÄCK, m. 2. 1) Nedanunder och på sidorna hopsydd, men upptill öppen och med knytbånd försedd husgerådspersedel af säckväf eller läder, att deri förvara och fortskaffa hvarjehanda ting. Deraf *Spannmåls-, Mjöl-, Kolsäck*, m. m. *Tömma, slå, stoppa något i en s.* — *En s. full.* Se *Gris*. — Betyder äfv. Påse, hvaraf *Matsäck, Byxsäck*. — 2) Ett slags af grof hårdk förfärdigad, mörkbrun eller svart klädnad hos Judarna, som de buro vid sorgliga tillfällen. Deraf uttrycken: *Kläda sig i s. och aska; göra bättring i s. och aska.* Jfr. *Aska*. — *Ss. S-band, -bärare.*

SÄCKA, v. a. 1. Tömma, slå i säckar. *S. spannmål.*

SÄCKBI, n. 4. Ett slags bi uti Guiana, som bygger säckformiga nästen i träden. *Apis Amalthea.*

SÄCKNÅL, f. 2. Se *Packnål*.

SÄCKPIPA, f. 1. Ett gammalt musikinstrument, bestående af en lädersäck, som genom ett rör fylles af den spelande med luft, hvilken efter behof utpressas i ett slags dervid fästad skalmeja.

SÄCKVÄF, m. sing. Ett slags grof väf, som nyttjas till säckar.

SÄD, m. sing. (af *Så*) 1) Benämning på de växter, af hvilkas frön bröd beredes. *På åkern växande s. S-en står vacker. Skåra s. Skuren s. Köra in, tröska s. Gå igenom s-en, tvärs igenom ett sädesfält, en sädesåker.* — 2) De urtröskade fröen eller kornen af sådana växter. *En tunna s. Så s.* — *Syn.* *Spannmål.* — 3) Se *Sädesvätska. Utgjuta s-en.* — 4) (bibl.) Afkomma. *Abrahams s.* — *Ss. Sädesart, -ax, -brist, -halm, -handel, -handlare, -hög, -kärfve, -magasin, -odling, -pris, -rik, -tionde.*

SÄDE, n. 4. 1) Sånig. *Laga åkern till s.* — 2) Besådt tillstånd. *Ett gårde, som är i s., besådt. Jord, som ligger i s. Lägga jord i s.*

SÄDESAGNAR, m. 2. pl. Agnar af säd.

SÄDESAND, f. sing. Tiden för sädeskörden.

SÄDESBAND, n. 5. Se *Band*, 1, f.

SÄDEBERGNING, f. 2. Sädens afmejning, ansning på åkern och inkörning.

SÄDEBINDARE, m. 5. En, som hopbinder skuren säd till kärivar.

SÄDESBINGE, m. 2. pl. — *bingar.* Se *Binge*, 1.

SÄDESBLÅSA, f. 1. Förvaringsrum för sädesvätskan.

SÄDESBOD, f. 2. Se *Spannmålsbod*.

SÄDEBRÄNNVIN, n. 5. Brännvin, tillverkad af säd.

SÄDESBYGD, f. 5. Se *Sädesort*.

SÄDESDJUR, n. 5. Infusionsdjur i sädesvätskan.

SÄDEFLY, n. 4. Ett släkte af Nattfjärilarna, hvars lary är den bekanta Sädsmasken. *Phalena (Tinea) granella.*

SÄDEFLÖD, n. 5. Se *Sädflytning*.

SÄDEFRÖ, n. 4. Se *Sädeskorn*.

SÄDEFÄLT, n. 5. — *GÄRDE*, n. 4. Fält, gårde, besådt med säd.

SÄDESGÅS, f. 5. pl. — *gäss.* En art Gås, som har svart näbb med ett gulrött tvärband. *Anas segetum.*